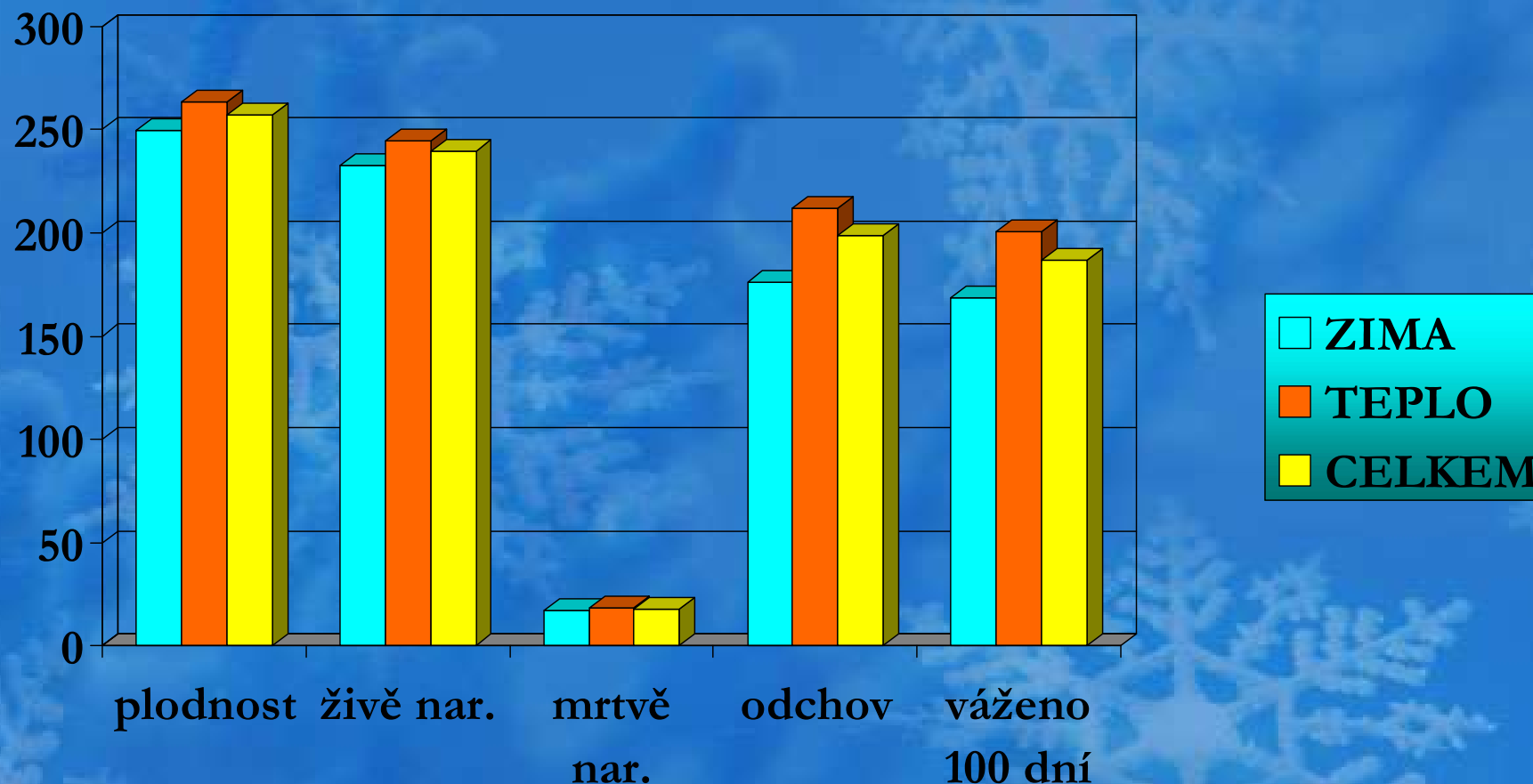

Bahnění v nepříznivých klimatických podmínkách

Výsledky KU romanovských ovcí v r. 2011 dle ročního období bahnění

	Plodnost %	% Živě narozených	% Mrtvě narozených	Odchov (14 dní) %	Váženo (100 dnů) %
ZIMA (říjen – únor)	249,7	232,65	17	176,2	168,7
TEPLO (březen – září)	263	244,53	18,48	211,6	200,5
celkem	257,2	239,38	17,84	198,5	186,7

★ **ZIMA = chladový stres**

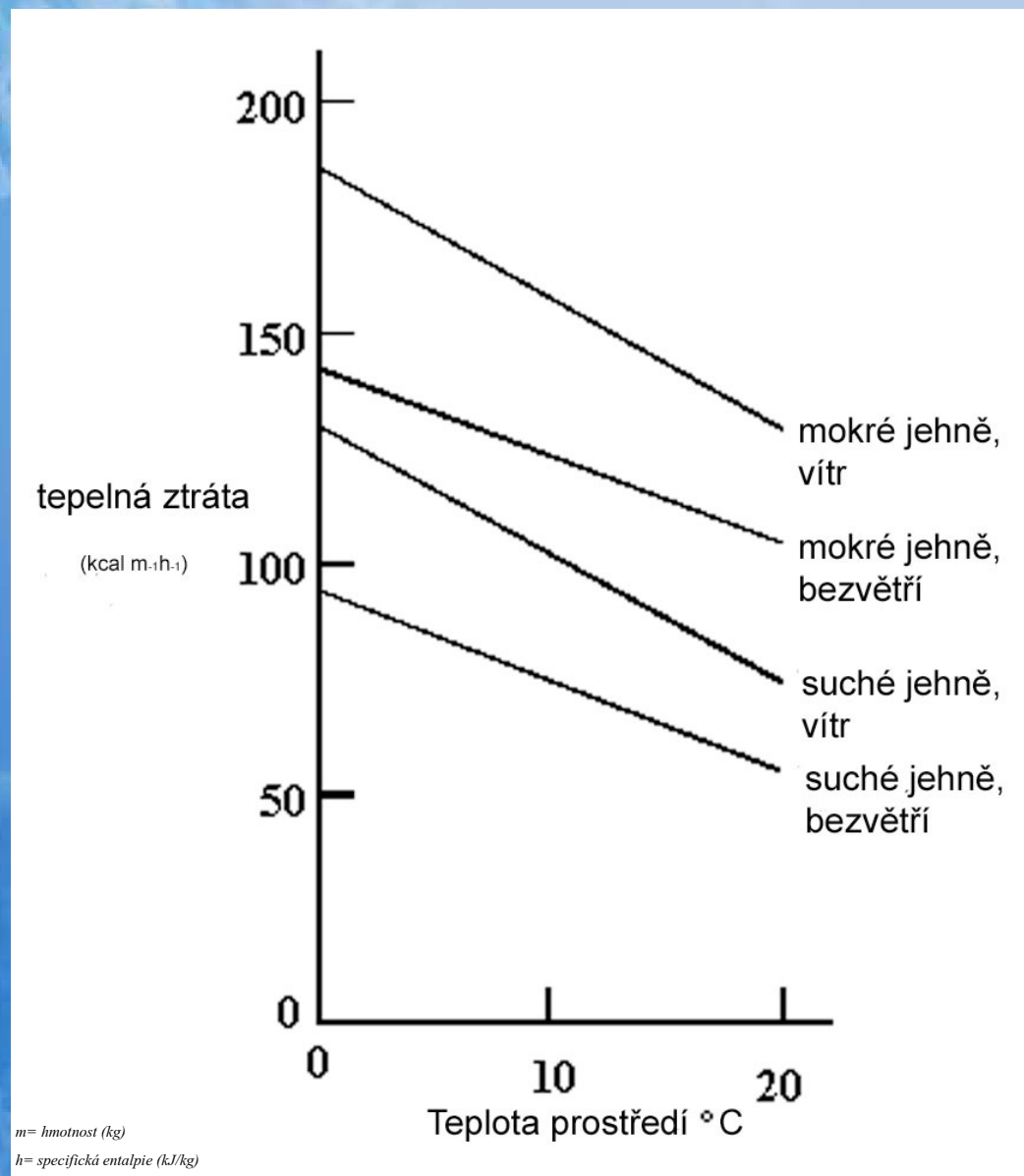
až 20% jehňat na světě uhynie v prvních hodinách či dnech života z důvodu hypotermie a hladovění!

Chladový stres je vyvolán:

- **a) nízkou venkovní teplotou (mráz)**
- **b) chladem (déšť, vlhko, bahno)**
- **c) hladem**
- **Aby jehně udrželo tělesnou teplotu, musí produkovat tolik tepla, kolik ztratí působením okolního prostředí**
- **Metabolismus poskytuje teplo**
- **Pokud to není možné, tělesná teplota jehněte začne klesat a dochází k smrti**

Vliv větru, teploty a vlhkosti prostředí pro tepelné ztráty novorozených jehňat:

Pro zajímavost: ke zhubnutí o půl kilogramu tuku je zapotřebí spálit 3500 kcal

Míra tepelných ztrát jehněte je ovlivněna několika vnějšími faktory:

1) tělesný povrch : tělesná hmotnost

- **malé jehně má větší plochu těla k poměru jeho tělesné hmotnosti**

= jehňatům s menší porodní hmotností klesá tělesná teplota rychleji než těžším jehňatům

- **toto nebezpečí nejvíce hrozí jehňatům z vícečetných vrhů !**

**Míra tepelných ztrát jehněte je ovlivněna
několika vnějšími faktory:**

2) obtížný porod

- vyčerpá velký díl energetické rezervy jehněte**
- snižuje výrazně potenciál pro výrobu tepla.**

**Míra tepelných ztrát jehněte je ovlivněna
několika vnějšími faktory:**

**3) dlouhý časový interval mezi narozením a
prvním krmením**

**výsledek
=
zásoby energie se vyčerpají**

Míra tepelných ztrát jehněte je ovlivněna několika vnějšími faktory:

4) péče bahnice

- **mateřský instinkt – olizování**
- **čím více se bahnice jehněti věnuje, tím méně tělesného tepla jehně ztrácí**

Míra tepelných ztrát jehněte je ovlivněna několika vnějšími faktory:

5) místo porodu

- jehňata rozená v průvanu, dešti, větru bez přístřeší mají větší tepelné ztráty**

**Míra tepelných ztrát jehněte je ovlivněna
několika vnějšími faktory:**

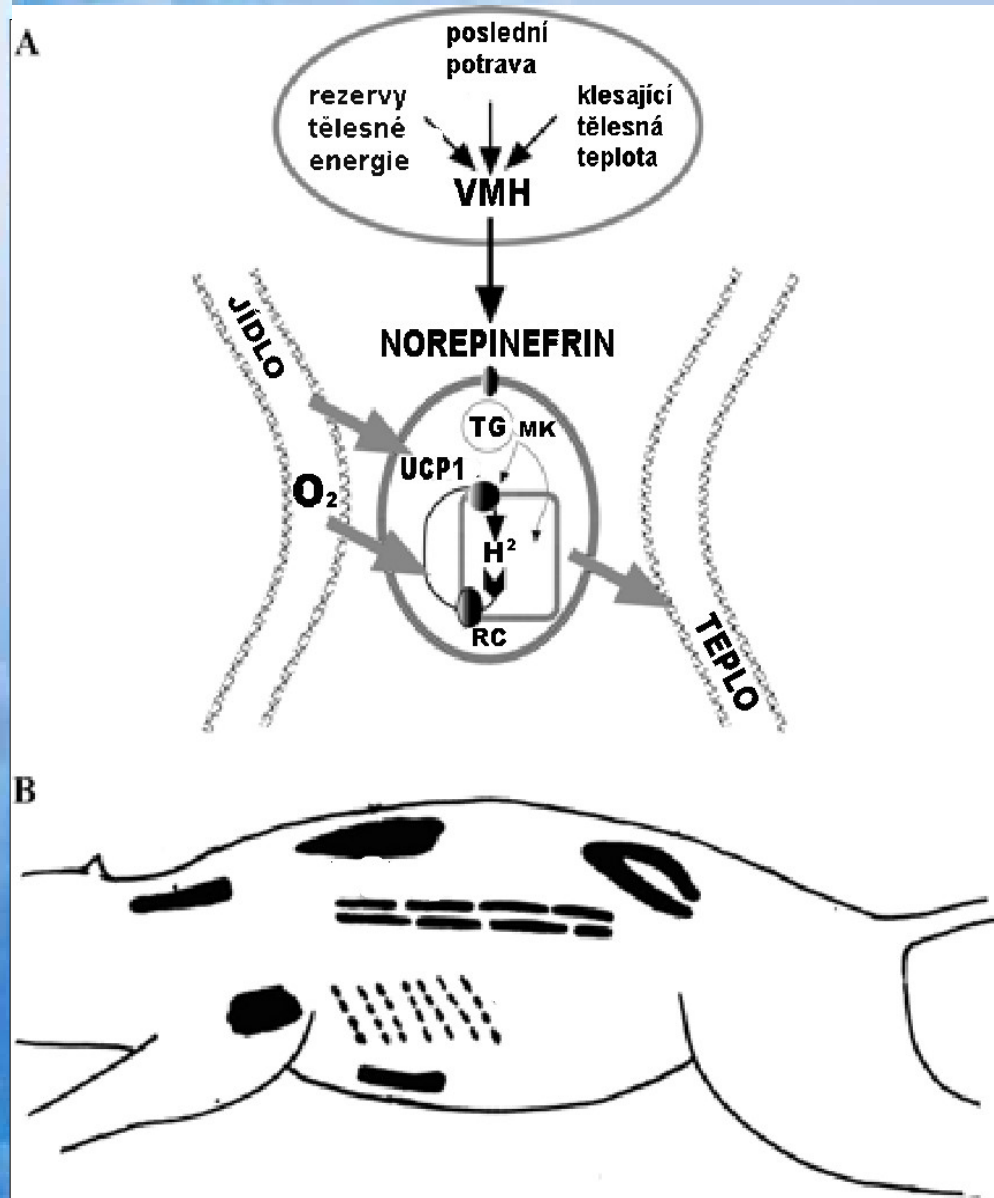
6) teplota vnějšího prostředí

nižší okolní teplota = větší ztráty

novorozená jehňata ztrácejí mnohem rychleji teplo, dokud jsou mokrá

Jak se jehně ohřeje?

Jehňata k výrobě tepla využívají v prvních hodinách vlastní energetické zásoby z hnědého tuku získaného v prenatálním období, během druhé poloviny gravidity.

*

Výživa bahnic v tomto období musí být tedy odpovídající!

*

Startérem pro tento proces je kyslík a dostatečný příjem kolostra!

*

Tyto tukové zásoby jsou velmi omezené a musejí být doplněny o stabilní příjem mléka.

*

Tyto energetické zásoby jehně využívá zhruba prvních 5 hodin po narození.

A co dál?

- **Po více než 5 hodinách po narození jsou jehňata opět velmi ohrožena – zásoby hnědého tuku jsou vyčerpány**
- **Pokud nemá jehně dostatečné množství mleziva, začíná hladovět a v důsledku toho dochází opět k rychlejšímu podchlazení**
- **Jehně se stává letargickým, přestává brečet, nejeví zájem o okolí, často zvrácená hlava dozadu = hypotermie (jehně je podchlazené)**

Jak poznat hypotermické jehně:

- **Nejpřesnější způsob jak poznat podchlazení jehněte je změřit rektální teplotu. Normální rektální teplota jehněte je 38,8-39,4 C**

Jak vypadají?

- podchlazená jehňata začnou být apatická, stojí nahrbená (pokud se postaví)
- mnohdy ani nezvedají hlavu
- uši a dutina ústní jsou zcela studené
- postrádají sací reflex

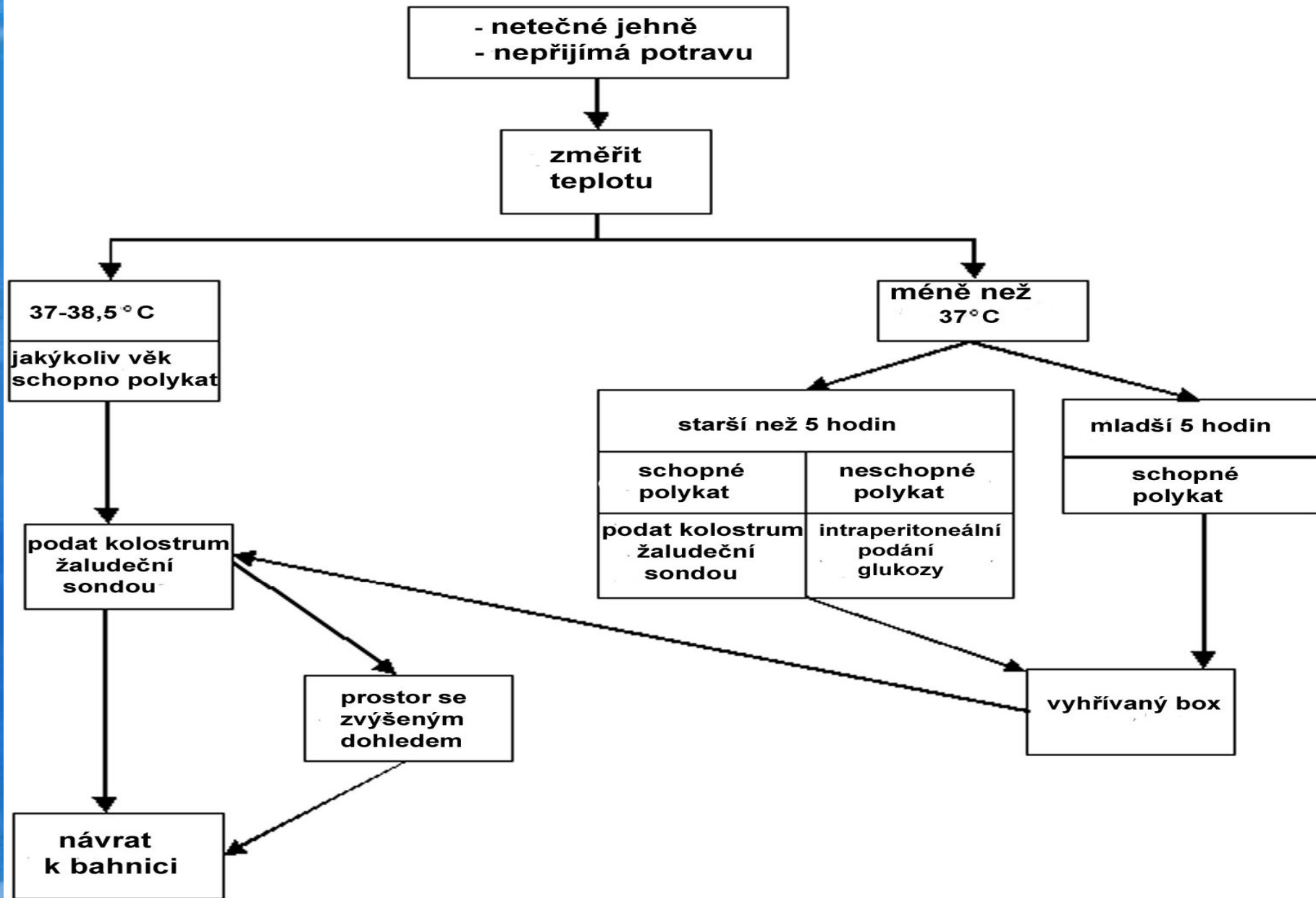

Vzhled a chování novorozeného jehněte při hypotermii :

Věk (hodin)	příčina	Vzhled a chování				
		35 ° C	30 ° C	25 ° C	20 ° C	<20 ° C
0 až 5	Dlouhý, těžký porod nízká hmotnost	Slabé, ale stojí	Leží	Kóma	Kóma - smrt	Smrt
12 +	Nízká produkce tepla	Leží	Kóma a smrt			

Co dělat ?

Péče o hypotermické (podchlazené) jehně

Mírná hypotermie:

- **Podání mleziva v dostatečném množství, v případě, že vymizel sací reflex žaludeční sondou (nejúčinnější způsob, jak rychle zvýšit přirozeným způsobem tělesnou teplotu)**
 - **Vyvěchtovat jehně, poskytnout mu tepelný komfort (mikiny, infralampy)**
- **Jehňata s nízkou porodní hmotností nemají dostatečné tukové zásoby, aby sama dokázala vyrábět teplo a to mnohdy ani v případě, že včas dostanou mlezivo. V takovém případě lze žaludeční sondou podat 20% roztok teplé glukózy jako rychlý zdroj energie**
- **U jehňat první hodiny po narození bývá hypotermie většinou důsledkem vystavení chladu**
 - **U starších jehňat většinou důsledkem hladovění**

Těžká hypotermie:

pod 37° C

1. zvrátit hypoglykémii

2. zahřát jehně

Co dělat – těžká hypotermie:

- **jehňata starší 5 hodin jsou vždy hypoglykemická**
- **při zahřátí se zvýší metabolismus**
= bez podání glukózy
= křeče, koma, smrt!

Co dělat – těžká hypotermie:

- hladina glukózy v krvi bude velmi nízká.
- Požádáme veterináře abychom doma měli 20% roztok glukózy v dávce 10 ml / kg tělesné hmotnosti.
- **Injekčně se aplikuje do dutiny břišní**

POZOR! Je bezpodmínečně nutné používat jednorázové sterilní jehly a stříkačky!

Jak jehně zahřát?

- **přesun do teplejšího místa (zateplovací box, domů ke kamnům)**
- **velmi efektivní způsob – zabalit do igelitového pytle, nechat koukat hlavu a strčit do teplé vody**
 - **rychlé odpařování vlhkosti z povrchu těla jehněte způsobuje ochlazení!! (nefénovat)**

**Pozor,
v případě
vícepočetných vrhů
se doporučuje bahnici
sebrat na nezbytně
nutnou dobu
všechna jehňata,
ne pouze jedno
či část vrhu!**

Co dělat – těžká hypotermie:

- **jehněti nepodávat mlezivo, pokud jeho rektální teplota je nižší než 37°C**
- **jakmile teplota dosáhne 37°C podáme mlezivo**
50ml/1kg ž.h. na jedno krmení
minimálně 210 ml mleziva / 1 kg/den
organismus již nastartuje „výrobu tepla“
- **u jehňat narozených v nepříznivých tepelných podmínkách je**
potřebné množství mleziva zvýšeno až o 25%

Jehně nemá sací reflex?

- **žaludeční sonda
(drencher pro jehňata)
– jednoduché!!**

Složení různých druhů mléka:

složení	kravské	ovčí	kozí
Voda %	87,15	80,70	87,03
Bílkoviny %	3,29	5,98	3,56
Laktoza %	4,17	5,36	4,45
Tuk %	4,06	7,0	4,14
Minerální látky %	0,73	0,96	0,82

Mlezivo ovce lze jen velmi těžko nahradit mlezivem jiných zvířat

Nakrmeno a co nyní?

- **Jehně může následně zůstat u ovce, pokud mu zajistíme tepelný komfort**

- **nízká venkovní teplota sama o sobě není příčinou podchlazení jehněte!**

Co můžeme ovlivnit?

výživa bahnic

nutno řešit již v období gravidity
dostatečná výživa během gravidity = porodní
hmotnost jehněte!

Co můžeme ovlivnit?

MLEZIVO

- **co nejdříve – absorpce imunoglobulinů a protilátek**
 - **nejúčinnější první hodiny po narození**
 - **dostatečné množství**

**10% tělesné hmotnosti do 24 hodin po narození
minimum, ideálně polovina tohoto množství do 5 hodin
po narození**

Potřebné množství mleziva pro novorozené jehně o hmotnosti:	Množství na jedno krmení	Množství za 24 hodin po porodu
5,5 kg	250 ml	1000ml
4 kg	200 ml	800ml
2,5 kg	150 ml	600 ml

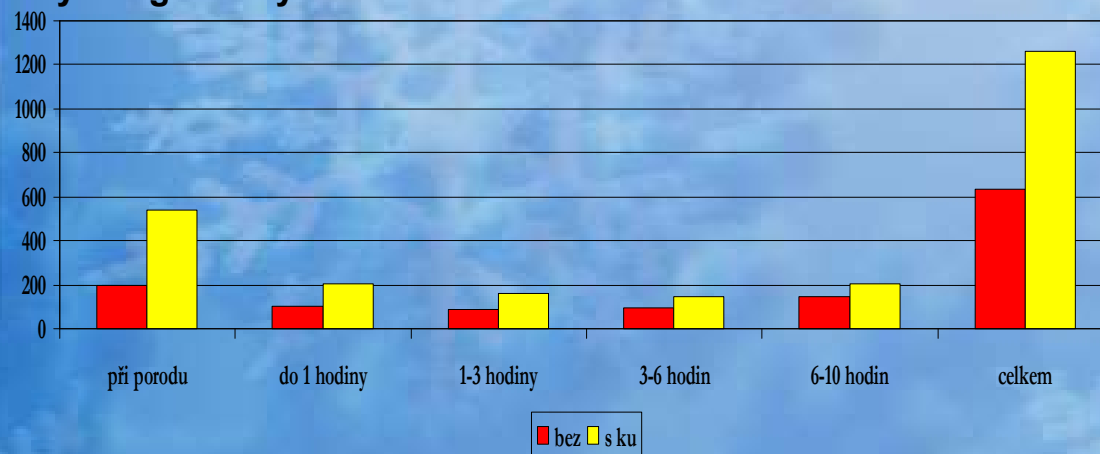
**V případě, že jste nuceni použít mražené mlezivo, nikdy ho nerozmrazujte
v mikrovlnné troubě!**

MLEZIVO

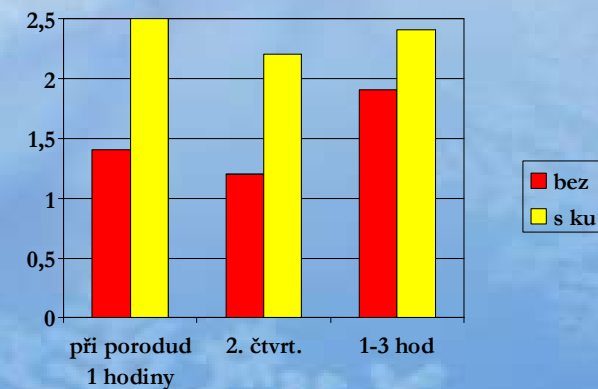
u mnohačetných vrhů častý problém
nedostatečné množství pro všechna
jehňata?

VLIV ZAŘAZENÍ KUKUŘICE DO KRMNÉ DÁVKY NA MNOŽSTVÍ PRODUKOVANÉHO MLEZIVA:

Množství mleziva v gramech, vylučovaného při porodu a 0-1, 1-3, 3-6 a 6-10 h po porodu a celková produkce mleziva u ovcí s dvojčaty s KD bez a s přidavkem kukuřice během posledního týdne gravidity:

Obsah laktozy v mlezivu ovcí bez přidavku kukuřice a s přidavkem kukuřice v KD:

Příprava místa k bahnění

možnost úkytu (salaš, přístřešek, přírodní úkryt)

=

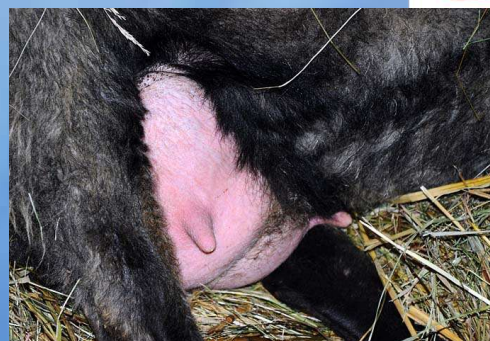
ochrana před průvanem, vlhkem první hodiny po narození

Pomoc je většinou nutná

- **dozor člověka v extrémních podmínkách je u vícečetných vrhů nezbytný**
- **kamery, vesty, mikiny, infrazářiče, mlezivo**

Minimalizování úhynů novorozených jehňat:

- **Kvalitní výživa bahnic během gravidity**
- **Přídavek jadra v poslední fázi gravidity (týká se primárně vícečetných vrhů = je dobré vědět, kolik plodů bahnice nosí)**

=

odpovídající hmotnost jehňat

- **Vytvoření podmínek na místě bahnění**
- **Dozor při bahnění**
- **Pomoc člověka slabším jehňatům**

=

zdravá silná jehňata

- **V případě, že chystáme bahnění v zimním období, je dobré udělat vše pro to, abychom obahnili stádo v co nejkratším časovém období**

Michaela Kvisová, Ram's Paradise Ranch

2012